

ADVIES Nr. 2.233

Zitting van dinsdag 13 juli 2021

Omstandigheidsverloven - pleegouders

x x x

ADVIES Nr. 2.233

Onderwerp: Omstandigheidsverloven - pleegouders

Bij brief van 2 november 2020 heeft de heer P.-Y. Dermagne, minister van Werk, de Nationale Arbeidsraad om advies gevraagd over een uitbreiding van de omstandigheidsverloven.

Hij vraagt aan de Raad om concrete voorstellen te formuleren om de regelgeving betreffende de omstandigheidsverloven uit te breiden voor de werknemer in geval dat de gebeurtenis (begrafenis, huwelijk,...) het kind betreft dat hij opvangt binnen zijn gezin in het kader van pleegzorg.

Het onderzoek van deze kwestie werd toevertrouwd aan de commissie Individuele Arbeidsverhoudingen.

Op verslag van die commissie heeft de Raad op 13 juli 2021 het volgende eenparig advies uitgebracht.

x x x

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

I. ONDERWERP EN DRAAGWIJDTE VAN DE ADVIESAANVRAAG

Bij brief van 2 november 2020 heeft de heer P.-Y. Dermagne, minister van Werk, de Nationale Arbeidsraad om advies gevraagd over een uitbreiding van de omstandigheidsverloven.

Hij vraagt aan de Raad om concrete voorstellen te formuleren om de regelgeving betreffende de omstandigheidsverloven uit te breiden voor de werknemer in geval dat de gebeurtenis (begrafenis, huwelijk, ...) het kind betreft dat hij opvangt binnen zijn gezin in het kader van pleegzorg.

In zijn brief wijst de minister erop dat, hoewel de laatste jaren vooruitgang werd geboekt om de situatie van pleeggezinnen te verbeteren (art. 30 quater en 30 sexies van de wet betreffende de arbeidsovereenkomsten), er grote verschillen blijven bestaan, vooral op het vlak van het omstandigheidsverlof, ten opzichte van de andere gezinnen.

De regelgeving betreffende de omstandigheidsverloven heeft immers geen betrekking op de situatie van een kind dat in het gezin van de werknemer wordt geplaatst hoewel dat kind toch deel uitmaakt van de gezinscel van de werknemer.

De filosofie waarop de omstandigheidsverloven gebaseerd zijn, wil er echter voor zorgen dat de werknemers aan bepaalde gebeurtenissen kunnen deelnemen indien hun beroepsverplichtingen hen dat normaal gesproken verhinderen. Het lijkt dan ook billijk om voor de werknemer in dat recht te voorzien ingeval de gebeurtenis (begrafenis, huwelijk ...) verband houdt met het kind dat hij langdurig in zijn gezin opvangt.

De Raad heeft bij de besprekingen beroep kunnen doen op de deskundige medewerking van een vertegenwoordiger van de beleidscel van de minister van Werk en van de regionale bevoegde diensten, zijnde enerzijds 'Pleegzorg Vlaanderen' en 'Fédération des services d'accompagnement en accueil familial' en anderzijds 'Aide à la Jeunesse et du centre pour mineurs dessaisis' en 'Jeugdhulp – Opgroeien'.

II. CONTEXT VAN DE WERKZAAMHEDEN

Ten gevolge van een regionalisering is de regelgeving met betrekking tot pleegzorg een Gemeenschapsbevoegdheid geworden. De Raad heeft tijdens zijn besprekingen de informatie die ter beschikking werd gesteld door de bevoegde regionale diensten grondig onderzocht.

Zowel voor de Federatie Wallonië-Brussel als voor de Vlaamse Gemeenschap gaat het in ongeveer 30% van de gevallen om pleegzorg buiten het familiale verband.

In de Federatie Wallonië-Brussel bestaan er drie vormen van pleegzorg:

- Dringende familiale opvang: pleegzorg met een maximumduur van 45 dagen;
- Familiale opvang van korte duur: pleegzorg met een maximum van 9 maanden;
- Familiale opvang van lange duur: pleegzorg van meer dan 9 maanden die per jaar is georganiseerd en telkens met een jaar verlengd kan worden tot de meerderjarigheid van het kind.

Binnen pleegzorg in het kader van een familiale opvang van lange duur gaat het in 30% van de gevallen om gezinnen waar een professionele activiteit wordt uitgeoefend en waarbinnen zich dus potentieel gerechtigden op omstandigheidsverlof bevinden.

In de Vlaamse Gemeenschap bestaan er ook drie vormen van pleegzorg:

- Ondersteunende pleegzorg: pleegzorg voor een bepaalde periode van enkele dagen, weken of maanden, zoals bijvoorbeeld tijdens de schoolvakanties;
- Perspectiefzoekende pleegzorg: pleegzorg voor een jaar dat eenmalig verlengbaar is met maximum 6 maanden met het doel om terug te keren naar de eigen familie;

- Perspectiefbiedende pleegzorg: pleegzorg voor lange duur van een jaar dat verlengbaar is en waarbij terugkeer naar de eigen familie niet meer het doel is.

Voor de Vlaamse Gemeenschap bestaat opvang via pleegzorg, in tegenstelling tot in de Federatie Wallonië-Brussel, niet enkel voor kinderen tot en met 18 jaar, maar ook voor jongeren tot en met 25 jaar en volwassenen met een handicap en/of psychische problemen (pleeggasten).

Op basis van de gegevens doorgegeven door de dienst van Jeugdhulp-Opgroeien bedroeg het aantal kinderen en jongeren in perspectiefbiedende pleegzorg (leeftijd 0 tot 25 jaar) in de Vlaamse Gemeenschap op 31 december 2020 6.190 of 6.528. De leeftijdscategorie 25 jaar of ouder werd hierbij mee inbegrepen. Het totale aantal van alle pleeggezinnen (voor alle vormen van pleegzorg) bedroeg op dezelfde datum 6.412.

Volgens de gegevens ontvangen van de FSAAF (Fédération des Services d'Accompagnement en Accueil Familial) ging het voor de Federatie Wallonië-Brussel in 2019 om meer dan 4.500 geplaatste kinderen en om meer dan 3.700 pleeggezinnen. Deze cijfers blijven jaar op jaar stabiel. In het merendeel van de gevallen gaat het om pleegzorg van middellange termijn.

Pleegzorg Vlaanderen wees er daarnaast op dat er niet vaak gewisseld wordt tussen pleeggezinnen en dat er in de meeste gevallen slechts één kind per pleeggezin wordt opgevangen.

De pleegkinderen/gasten in pleegzorg van lange duur zijn gedomicilieerd bij het pleeggezin. Dit laatste werd ook bevestigd door de FSAAF die meedeelde dat kinderen die voor middellange termijn geplaatst worden, meestal gedomicilieerd zijn bij hun pleeggezin. Zij ontvangen ook kinderbijslag voor het pleegkind. De gezondheidszorg voor het pleegkind wordt gedekt door de verzekeraar van het pleeggezin.

Voor wat de attestering van pleegzorg betreft gaven de bevoegde diensten voor de Federatie Wallonië-Brussel ten slotte mee dat de autoriteiten een document kunnen afleveren aan het pleeggezin waarin geattesteerd wordt dat een pleegkind aan het gezin werd toegewezen. In de Vlaamse Gemeenschap wordt dit geregeld door het Decreet van 29 juni 2012 houdende de organisatie van pleegzorg dat voorziet dat elke (kandidaat-)pleegzorger die voldoet aan de voorwaarden om aan pleegzorg te doen en aan wie een bepaald pleegkind of pleeggast wordt toegewezen, een attest krijgt.

III. STANDPUNT VAN DE RAAD

A. Algemene beschouwingen

De Raad stelt vast dat het regeerakkoord bepaalt dat de regering een overleg zal opstarten met de sociale partners over de vereenvoudiging, harmonisering en optimalisering van de verschillende verlofstelsels, met specifieke aandacht voor de motieven zorg en combinatie van werk en gezin.

In dit verband wijst de Raad erop dat de voorliggende adviesaanvraag echter een oplossing vraagt voor een specifiek, dringend probleem dat los staat van de algemene hervorming van de verlofstelsels. Hij wijst erop dat in het huidig advies de problematiek van omstandigheidsverloven op basis van een band ontstaan in het kader van pleegzorg in zijn geheel werd bekeken.

De Raad herinnert aan het feit dat iedere nieuwe adviesaanvraag aangaande de invoering van een nieuw verlofstelsel of een aanpassing van een bestaand verlofstelsel geëvalueerd dient te worden aan de hand van de aanbevelingen geformuleerd door de Raad in zijn rapport nr. 76 van 15 december 2009 betreffende de algemene evaluatie van de bestaande verlofstelsels.

De Raad wenst er in dit verband aan te herinneren dat dergelijke verlofregeling de arbeidsorganisatie bemoeilijkt en financiële gevolgen voor de werkgevers met zich meebrengt.

B. Beschouwingen met betrekking tot de adviesaanvraag

De Raad is van oordeel dat het omstandigheidsverlof zoals voorzien in het koninklijk besluit van 28 augustus 1963 uitgebreid dient te worden naar werknemers die van het werk afwezig zijn voor gebeurtenissen omwille van een band ontstaan door langdurige pleegzorg indien er voldaan wordt aan een aantal voorwaarden.

Bij het bepalen van de voorwaarden van een uitbreiding van het voornoemde koninklijk besluit van 28 augustus 1963 naar pleegzorg, wenste de Raad zich met het oog op eenvoud en voor zover als mogelijk te baseren op bestaande regelgevingen teneinde een mogelijks probleem van discriminatie te vermijden.

De Raad vraagt om voor de toepassing van het omstandigheidsverlof een onderscheid te maken tussen twee situaties: de situatie van lopende pleegzorg enerzijds en de situatie van pleegzorg die in het verleden plaatsvond anderzijds.

- Lopende pleegzorg

Lopende pleegzorg omvat de situaties waarin een pleegouder op het ogenblik van de gebeurtenis die aanleiding geeft tot het omstandigheidsverlof het juridisch statuut van pleegouder heeft.

Voor deze vorm van pleegzorg stelt de Raad voor om hetzelfde criterium toe te passen als bepaald in artikel 30 sexies van de wet 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten waarin het pleegouderverlof voor langdurige pleegzorg geregeld wordt. Onder langdurige pleegzorg wordt pleegzorg verstaan waarvan bij aanvang duidelijk is dat het kind voor minstens zes maanden in hetzelfde pleeggezin, bij dezelfde pleegouder of dezelfde pleegouders zal verblijven.

De Raad is van oordeel dat indien er voldaan is aan een plaatsingsvoorwaarde van minstens zes maanden, het omstandigheidsverlof zoals voorzien in het koninklijk besluit van 28 augustus 1963 uitgebreid dient te worden naar werknemers die van het werk afwezig zijn voor gebeurtenissen omwille van een band ontstaan door langdurige pleegzorg.

- Pleegzorg uit het verleden

Pleegzorg uit het verleden omvat de situaties waarin een pleegouder op het ogenblik van de gebeurtenis die aanleiding geeft tot het omstandigheidsverlof het juridisch statuut van pleegouder niet meer heeft, bijvoorbeeld omdat het kind ondertussen volwassen geworden is.

Voor deze vorm van pleegzorg stelt de Raad voor om hetzelfde criterium toe te passen als bepaald in artikel 30 §2, 3de alinea, 3° van de wet 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, dat het recht op geboorteverlof regelt. Dit artikel bepaalt dat het recht om van het werk afwezig te zijn ter gelegenheid van de geboorte van een kind toekomt aan de samenwonende partner (bij ontstentenis van afstamming langs zijn zijde) die op het ogenblik van de geboorte sedert een onafgebroken periode van drie jaar voorafgaand aan de geboorte op permanente en affectieve wijze samenwoont met diegene ten aanzien van wie de afstamming vaststaat en bij wie het kind zijn hoofdverblijfplaats heeft.

Het toepassen van dit criterium op onderhavige situaties betekent dat, om voor omstandigheidsverlof in aanmerking te komen, het moet gaan om een band op basis van een pleegzorgsituatie uit het verleden van minstens een onafgebroken periode van drie jaar in het hetzelfde pleeggezin, bij dezelfde pleegouder of dezelfde pleegouders.

De Raad is van oordeel dat een plaatsingsvoorwaarde van minstens drie onafgebroken jaren afdoende bewijs levert van een nog steeds bestaande affectieve band ontstaan door langdurige pleegzorg. Het is aan de werknemer om het bewijs hiervan voor te leggen aan de werkgever.

De Raad vraagt de regering bijgevolg om het omstandigheidsverlof in beide situaties, mits naleving van de hierboven vermelde plaatsingsvoorwaarden, toe te passen voor alle gebeurtenissen zoals voorzien in het voornoemde koninklijk besluit voor werknemers die van het werk afwezig zijn omwille van de band die ontstaan is door langdurige pleegzorg. Dit betekent dat het pleegkind in het kader van langdurige pleegzorg voor de toepassing van het omstandigheidsverlof gelijkgesteld moet worden met een kind binnen de familie.
